

УДК 338.431:631.115

**ПРОБЛЕМИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

**SPECIALIZATION ISSUES ON PRODUCTION OF AGRARIAN
ENTERPRISES**

*Канд.екон.наук Т.В. Власенко^{1*}, докт.техн.наук В.М. Власовець¹,
докт.техн.наук С.С. Тимофеев², канд.екон.наук А.Л. Кравець²*

¹ Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка (м. Харків)

² Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

*PhD(Econ.) T.V. Vlasenko¹, D.Sc.(Tech) V.M. Vlasovets¹,
D.Sc.(Tech) S.S. Timofeev², PhD(Econ.) A.L. Kravets²*

¹ Kharkiv Petro Vasilenko National Technical University of Agriculture (Kharkiv)

² Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

В основі сучасних досліджень по виявленню тенденцій підвищення ефективності діяльності аграрних підприємств знаходиться поняття галузевої структури, під якою розуміється співвідношення, взаємозв'язки між певними провідними галузями (рослинництво, тваринництво) та підгалузями, які у своїй єдності відображають цілісну систему виробництва сільськогосподарського підприємства [1]. Ефективність функціонування такої системи на кожному рівні спеціалізації обумовлює необхідність створення оптимального співвідношення на основі формування найбільш перспективних та ефективних галузей [2]. Тому важливим є наукове обґрунтування напрямів підвищення ефективності діяльності аграрних підприємств через удосконалення їх спеціалізації.

Аналіз щільності наукових досліджень (рис. 1), кластерний та темпоральний аналізи використовували для оцінки наукометричних даних за період 1990–2019 рр. для встановлення розподілу у часі зв'язків між кластерами наукових напрямків найбільш цитованих публікацій. Методичні засади визначення оптимальності галузевої структури аграрних підприємств, що використовувались при дослідженнях, наведені в наших дослідженнях [3]. Використаний підхід дозволив встановити наукові пріоритети досліджень зі спеціалізації аграрних підприємств.

Проведений аналіз досліджень з керування спеціалізацією аграрних підприємств дозволив виявити ряд тенденцій, характерний для різних її рівнів. Встановлено, що при дослідженні проблем впливу спеціалізації аграрних підприємств на конкурентоспроможність галузей необхідно

Управління соціально-економічними системами в умовах неоіндустріалізації та глобалізації (людина, технології, економіка)

враховувати не тільки вплив факторів виробництва, але й їх інтенсивність в динаміці та диференціацію продукції.

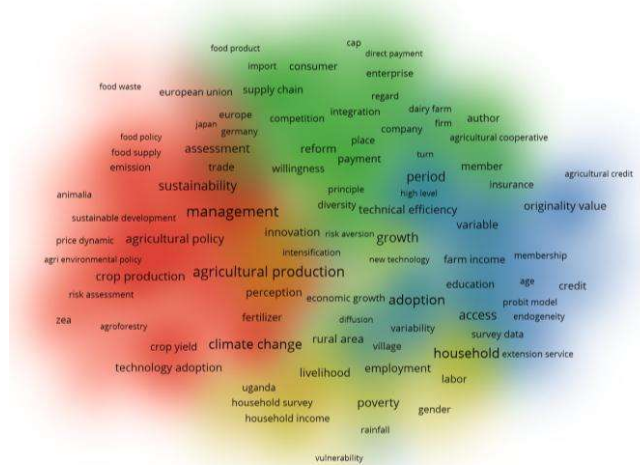

Рис. 1. Щільність наукових досліджень у світовому просторі (червоний та жовтий – найбільш інтенсивний розвиток, зелений та синій – менша динаміка) за період 1990-2019 рр. Джерело: Web of Science Core Collection, Clarivate Analytics (Data Processed: April 10, 2019)

Для рослинницької галузі основним фактором, що впливає на рівень спеціалізації є підвищення урожайності культур, який збільшує рентабельність виробництва для більшості умов господарювання [4]. Вплив таких факторів як ціни агрохімікатів, заробітна плата, вартість використання сільськогосподарської техніки, розмір ферм та державних програм підтримки на спеціалізацію є другорядним. Встановлено, що збільшення спеціалізації для молочних ферм (технічний ефект) разом зі збільшенням їх розміру (масштабний ефект) позитивно впливає на підвищення рентабельності виробництва, особливо для регіонів з низькою собівартістю продукції. Підтверджено, що тваринницька галузь в середньому більш чутлива до технічного та масштабного ефектів, ніж рослинницька. Визначено, що як для рослинницької, так і тваринницької галузей підприємства регіональні особливості є першочерговими при визначенні факторів впливу. Для обох галузей характерним є негативний вплив трудозабезпеченості та неефективної практики управління, а державна підтримка через субсидії для аграрних підприємств не гарантує підвищення ефективності виробництва.

[1] Sckokai P. Modeling the reforms of the common agricultural policy for arable crops under uncertainty/ P. Sckokai, D. Moro// American Journal of Agricultural Economics. – 2006. – Vol. 88, № 1. – P. 43-56.

[2] Product differentiation and trade in agri-food products: Taking stock and looking forward. International Agricultural Trade and Development/ Sarker R., Surry Y. – Hauppauge: Nova Science Publishers Inc., 2007. – P. 39-80.

[3] Власенко Т.В. Методичні засади визначення оптимальності галузевої структури аграрних підприємств. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства, Вип. 200 «Економічні науки». 2019. С. 135-145.

[4] Vlasenko T.V. Modeliuvannya dynamiky rozvytku dlia udoskonalennia upravlinnia spetsializatsiieiu pidpriemstva/ T.V. Vlasenko, V.M. Vlasovets// Tekhnolohycheskyi audyt y rezerv proyzvodstva.- 2016.- #5/4 (31). - S. 9-15.

УДК 334.78

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: СТАН ТА СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ

DEVELOPMENT OF SOCIAL ENTERPRISES IN UKRAINE: STATE AND STRATEGIC PROSPECTS

*докт. екон. наук О. Ю. Амосов¹, докт. екон. наук Н. Л. Гавкалова²,
канд. екон. наук А. С. Золенко²*

¹*Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України (Харків)*

²*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків)*

*D.Sc.(Econ.) O. Yu. Amosov¹, D.Sc.(Econ.) N. L. Gavkalova²,
PhD (Econ.) A. S. Zolenko²*

¹*Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public
Administration (Kharkiv)*

²*Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (Kharkiv)*

Серед основних тенденцій розвитку сучасного суспільства ключове місце належить тим, які пов'язані з переходом деяких державних функцій до бізнесу. Особливо виразно ці тенденції простежуються в сучасних економічних умовах і поглибленні конкуренції. Здебільшого це обумовлено тим, що суспільство в економічно розвинених країнах почало висувати більш високі вимоги до соціальної відповідальності підприємств, окрім цього впливає збільшення кількості соціальних проблем та недостатнє державне фінансування соціальної сфери. З іншого боку, представники бізнесу прийшли до необхідності визнання та виконання більш широкого кола соціальних функцій. Сукупність зазначених чинників посприяла виникненню нового економічного явища як соціальне підприємництво, тобто діяльності, яка спрямована на вирішення або пом'якшення проблем суспільства та яка реалізується шляхом створення і розвитку соціальних підприємств.

Слід розуміти, що соціальне підприємництво це новий спосіб соціально-економічної діяльності, в якому поєднується соціальне призначення організації з підприємницьким новаторством і досягненням стійкої